

ANDREJ STRITAR

Svet je lep

Potepuške zgodbe z gora in iz sveta

Planinska založba
2025

Faja de las Flores v Pirenejih

PREDGOVOR

Knjiga Andreja Stritarja, *Svet je lep – Potepuške zgodbe z gora in sveta*, je ena bolj nenavadnih gornjskih knjig, kar sem jih kdaj bral in zato tudi tako zanimiva. Z Andrejem sva skoraj istih let, tudi plezati sva začela v podobnem času. On pri AAO, jaz pri Matici. Rivalstva med obema alpinističnima odsekomoma, ki ga v knjigi omenja, sam nikoli nisem doživljal kot konkurenco, ampak izključno kot iskrivo, duhovito zbadanje enako mislečih. S tem pa dodatno vzpodbudo za poseganje po sanjah in hrepenenjih, ki smo jih nejasno slutili, iskali in udejanjali v čarobnem svetu gora.

Andreja so te sanje in hrepenenja, ob zvrhani meri radovednosti, ki mu je bila, kot sam pravi, položena v zibko, potegnili v tisto smer, ki mu je najbolj ustrezala. Privlačila so ga raziskovanja manj obljudenih in skritih koticov slovenskih gora, potem gorskih predelov v njihovi bližnji, nazadnje pa v vse bolj oddaljeni okolici. Vse dokler ni posegel tudi po najbolj oddaljenih predelih zemeljske oble.

Že njegovo analitično raziskovanje in popisovanje slovenskega gorskega sveta, kar je verjetno malo povezano tudi s poklicem, Andrej je namreč jedrski strokovnjak, zbuja spoštovanje. Gornjska javnost ga pozna kot pisca odličnih in zanesljivih gornjskih vodnikov. Njegovih 111 izletov po slovenskih gorah tudi sam večkrat vzamem v roke. Mislim, da jih je do sedaj napisal devet in upam, da to še ni končna številka.

Naravnost osupne pa njegova gornjska, raziskovalna in »potepuška« de-javnost izven Slovenije. Avstralija, ZDA, Turčija, Kurdistan, Južna Koreja, Škotska, Peru, Albanija, Sibirija, Jordanija, Burkina Faso, Kreta, Pakistan, Ladakh, Libija, Namibija, Uganda, Ruanda, Venezuela, Filipini, Kirgizija, Kitajska, Bosna, Nepal (Andrej kar brez skrbi, tudi Himalaja ima rada tebe, le malo se morata še aklimatizirati drug na drugega. Če bi jaz opravljal 1200 višinskih metrov visoke popoldanske aklimatizacijske vzpone, bi tudi mene pokosilo...), Gruzija, Iran, v knjigi med drugim izvemo, kje se je odvijal Bartolov Alamut,

Ekvador, Kuba, Islandija, Nova Zelandija, Patagonija... No, do trenutka, ko sem knjigo prebral, sem imel pa zase občutek, da kar veliko potujem!

Andrejevo pisanje je navdihujoče in ob obilici samoironije tudi zelo iskreno. V njem izvemo, kako pomembno mesto v njegovem osebnem in gorniškem življenju ima njegova žena Urša. Začetek njune skupne poti celo izpostavi kot najpomembnejši trenutek svojega življenja. In ko temu doda še uspešno poklicno pot, ugotovi, da so ti trije »stebri« najbolj prispevali k njegovemu dobremu počutju v življenju.

Kot mi je povedal, je knjiga njegov življenjepis. »Na stara leta nas prime, da bi pustili neko zgodbo za nami.« Še dobro, da ga je »prijelo«, da je vztrajal in da njegova doživetja z njim lahko delimo tudi bralci.

Najbolj pa me je prevzel optimizem, ki veje iz knjige, izražen že v naslovu. Potem neke nadaljuje: »Če pa pogledam s trezno glavo, v Sloveniji še nikoli v zgodovini nismo bili bolje preskrbljeni. Le malo je držav na svetu, kjer jim gre bolje ... Življenje je lepo! Lepo je toliko, kot si ga lepega naredimo sami! Škoda bi bilo dopustiti, da nam ga drugi kvarijo.«

Če to napiše človek, ki je prepotoval skoraj ves gorski svet na planetu, ob tem pa je še ugleden, mednarodno uveljavljen jedrski strokovnjak ter častni član društva jedrskih strokovnjakov Slovenije, res ni razloga, da mu ne bi verjel.

Viki Grošelj

KAZALO

11 UVOD

17 GORE

17	Kako sem začel v hribih
21	Alpinizem
38	Urška
53	Z otroki v hribe
57	Kje so tiste stezice – pisanje vodnikov
70	Raziskovanja in gorske dogodivščine
108	Kavke

115 POTOVANJA

116	Delovni dan v Evropi
121	Avstralija
126	Rocky Mountains
132	Turčija
151	Južna Koreja
158	Škotska
163	Andi
173	Albanija
182	Sibirija
194	Jordanija
200	Burkina Faso
208	Gorski utrinki s Krete
210	Pakistan
217	Ladakh
233	Afrika
249	Venezuela
255	Filipini
259	Kirgizija
265	Kitajska
271	Bosna

277	Nepal
284	Gruzija: Svaneti, Tušeti in Kazbegi
291	Iran
309	Ujeta v Ekvadorju
313	Kuba
317	»Sterilne« destinacije

326	O AVTORJU
-----	-----------

FOTOGRAFIJE

Arhiv Andreja Stritarja:	18, 19, 28, 29 zg., 327
Arhiv Urške Stritar:	39
Kotnik, Rudi:	51
Kučuk Stritar, Mojca:	naslovnica, 74, 77, 85, 86, 146, 168-169, 229
Lasič, Martin:	218
Naglost, Oton:	92
Stritar, Andrej:	4-5, 14-15, 24, 27, 33, 35, 37, 38, 42, 43, 49, 53, 66-67, 69, 72, 83, 87, 94, 96, 106, 109, 125, 130, 134, 139, 142, 154, 157, 162, 167, 174, 175, 176, 181, 185, 187, 192, 197, 198, 206, 214-215, 216, 224, 234, 236-237, 240, 243, 248, 251, 253, 259, 262, 267, 273, 279, 282, 286-287, 295, 299, 300, 302-303, 310, 312, 314, 315, 316 zg., 316 sp., 320-321, 322-323, 324
Stritar, Urška:	29 sp., 56, 61, 91, 98, 112-113, 150, 256, 304-305, 321

UVOD

Svet je lep!

Namenoma tak naslov, kajti z leti se mi zdi vedno bolj neumno, kako nas z vseh strani strašijo z raznovrstnimi problemi, zaradi katerih naj bi bili ves čas zaskrbljeni in prestrašeni. Kolikor se spomnim, so vsi okoli mene govorili o nekakšnih krizah! Hladna vojna med ZDA in Sovjetsko zvezo, gospodarska kriza v stari Jugoslaviji, energetska kriza v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja – pomanjkanje nafte (v nekaj letih je ne bo več!), razpadanje naše skupne države, ogromna inflacija, stalne politične afere v stari in novi državi, bližnjevzhodne vojne, gospodarska kriza zaradi bančnih mehurčkov, rusko-ukrajinski spopad in pomanjkanje plina, covid in tako dalje in tako dalje! Mediji nas zasipajo s slabimi novicami, prav trudijo se, da bi nas spravili v slabo voljo!

Krščanska vera nam od rojstva naprej vbija v glavo, da moramo na tem svetu trpeti in se vdano truditi, da bomo na onem drugem svetu prišli nekam, kjer nam bo krasno. Ko hodim po svetu, mi za druga verstva razlagajo enako – to življenje je trpljenje! Šele v drugem nam bo bolje, če bomo tukaj pridni!

Če pa pogledam s trezno glavo, v Sloveniji nikoli v zgodovini nismo bili bolje preskrbljeni! Le malo je držav na svetu, kjer jim gre bolje. Torej je samo od nas odvisno, kako se odločimo – ali se bomo imeli dobro ali pa bomo trpeli!

Življenje je lepo! Lepo je toliko, kot si ga lepega naredimo sami! Škoda bi bilo dopustiti, da nam ga drugi kvarijo. Ko najdemo ravnotežje med svojo poklicno ustvarjalnostjo, družinskim življenjem in konjički, ki nas osrečujejo, se imamo lahko krasno!

V tej knjigi sem skušal opisati tisti del svojega življenja, ki je najbolj prispeval k mojemu dobremu počutju. To je moja ljubezen do raziskovanja, potepanja in gora. Ta me je povezala z Uršo, s katero se nama je uspelo trdno povezati v dveh stebrih življenja – družini in konjičkih.

Življenje jemljem kot uravnoteženo kombinacijo več dejavnikov in ambicij. Predvsem treh: ljubezen in družina ter poklicna pot in hobiji. V tej knjigi se ne poglobljam v svojo poklicno pot, ki je bila tudi kar dinamična in zanimiva. Opisujem glavne spomine iz svojega oziroma najinega hobija. Z Uršo pač živiva v dvojini in se z najzanimivejšimi rečmi ukvarjava skupaj. Od nekdaj sva obsedena z gorami, ob tem pa tudi s potepanji različnih vrst. Zato je v prvem delu knjige veliko zgodb z gora, v drugem pa marsikaj o potepanjih po svetu in spoznavanju različnih ljudi.

Nekdo mi je v zibko položil nemir, ki me celo življenje preganja iz kraja v kraj. Saj mu ne zamerim, kdor koli je to bil, prav z veseljem se potepam po tem našem svetu. Privlačijo me novosti, rad odkrivam nove kraje, spoznavam nove ljudi in skušam razumeti, kaj in zakaj se dogaja okoli nas. Preprosto povedano: sem radoveden! Kot študent sem postal alpinist, kar je usodno vplivalo na moje življenje. V mladosti sem preplezal večino klasičnih smeri po naših stenah, pozneje pa sva z Urško in najinima otrokoma Mojco in Rokom prelezla tako rekoč vse koticke naših gora, pa še precej hribov v bližnji in daljni okolici Slovenije. Ves naš prosti čas preživimo v naravi ali na potovanjih.

Tudi poklicna pot mi je zelo pomagala pri tolaženju moje potepuške strasti. Kot mladi inženir elektrotehnike sem se zaposlil na Institutu »Jožef Stefan« in takoj postal jedrski strokovnjak. Jedrska stroka je zelo mednarodno povezana. Že kmalu po diplomi sem začel službeno potovati v tujino, in to še v tistih časih, ko mednarodni stiki sploh niso bili zaželeni, kaj šele spodbujani. Sredi osemdesetih je najina družina preživela eno leto v ZDA v nekem raziskovalnem centru na Long Islandu blizu New Yorka. To je bila zelo dobra šola naše mednarodne odprtosti. Po tistem sem doktoriral, moja komunikativnost pa mi je odpirala več in več vrat tudi v mednarodnem okolju. Celo desetletje sem bil aktiven v združenju evropskih jedrskih strokovnjakov in za dve leti postal celo njegov predsednik. Doma sem leta 2002 postal direktor Uprave RS za jedrsko varnost, kar sem ostal do upokojitve leta 2019.

Moje strokovne mednarodne dejavnosti so mi velikokrat omogočale potešiti tudi potovalno in hribovsko radovednost. Tako sem bil recimo po nekih čudnih naključjih poslan kot jedrski strokovnjak v Avstralijo, Vietnam, Pakistan in celo v Burkino Faso. Med neko jedrsko konferenco v Banffu, Kanada, sem tako »odkril« lepote tamkajšnjega Skalnega gorovja, kar je pripeljalo do našega potepanja po tistih krajih eno leto pozneje. Pravzaprav sem bil med

strokovnimi kolegi posebnež: če je bila možna izbira, sem se odločil za strokovno pot v eksotično deželo veliko raje kot pa v »navadno«. Spomnim se recimo, da nihče od kolegov iz naše uprave ni upal na misijo v Burkino Faso, jaz pa sem bil nad tem navdušen!

Ob takšni kombinaciji profesionalne poti in hobija se marsikdaj namuznem. Tako sem recimo peti dan trekinga po Ladakhu med napornim brodenjem po blatu, ko ni bilo dovolj zraka za dihanje, energije za premagovanje naporov pa vedno manj, sam sebi rekel: »Gospod direktor, pa zakaj ste si med vsemi kraji na tem svetu za dopust izbrali ravno tole trpljenje?« Včasih pa sem se zalotil, kako so mi v Bruslju, medtem ko sem vodil sestanek uglednih gospodov direktorjev podobnih upravnih organov drugih držav, misli pobegnile dva dni nazaj, ko sem nekje v brezpotjih naših gora bivakiral zunaj v gozdu in potem cel dan iskal prehode, kot so jih iskali v Kugyjevih časih. Saj se znajdem v visokih krogih, vendar sem po duši skromen potepuh ...

Knjiga ni strnjeno zasnovana zgodba, posamezna poglavja so samostojna. Tako jo lahko berete po kosih, od začetka, od sredine ali pa kar vse naenkrat.